

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання і протидію насильству
та жорстокому поводженню з дітьми
в Ужгородському ліцеї
імені В. С. Гренджі-Донського
Ужгородської міської ради
Закарпатської області

1. Загальні положення

Дане Положення регулює питання організації:

- унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми,
- створення в Ужгородському ліцеї імені В.С. Гренджі-Донського середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дітьми,
- запровадження системи інформування про випадки (підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми,
- забезпечення їх розгляду та реагування на них.

Положення розроблено на основі Сімейного кодексу України, Законів України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», постанови Кабінету Міністрів України від 4.06.2025 р. № 658 «Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», інших нормативно-правових актів.

1.1 Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливорюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливорюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство - це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини (ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства»).

Булінг (цькування) - тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу,

внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Види булінгу (цькування):

фізичне насильство (тілесні ушкодження, які завдають болю, призводять до порушень психічного та фізичного здоров'я, чи навіть смерті; це штовхання і смикання; удари, стусани, побиття; знущання, викручування рук; жбурляння предметів; спроби задушити);

психологічне насильство (тиск на психіку іншої людини, який проявляється у нанесенні словесних образ, погроз, залякуванні, переслідуванні);

економічне (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);

сексуальне (у випадках булінгу: принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти);

кібербулінг (приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

2. Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в ліцеї:

2.1 запровадити порядок дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

2.2 поширити культуру нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;

2.3 формувати у працівників ліцею відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

2.4 розробити правила поведінки для всіх учасників освітнього процесу:

учнів, батьків, вчителів та інформувати про них;

2.5 визначити обов'язки та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;

2.6 провести інструктажі всім працівникам закладу освіти;

2.7 забезпечити оперативне інформування уповноваженого органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

3. Комплекс заходів в Ужгородському ліцеї імені В.С. Гренджі-Донського щодо запобігання та протидії насильству над дітьми:

3.1 Превентивні заходи:

- затвердити Положення про запобігання та протидію насильству та жорсткому поводженню з дітьми;
- затвердити форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (додаток 1);
- затвердити форму реєстрації внутрішнього інциденту (журнал безпеки) (додаток 2);
- затвердити форму анкети анонімного опитування для дітей (додаток 3);
- інформувати учасників освітнього процесу про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорсткого поводження з дитиною;
- проводити оцінювання ризиків насильства та жорсткого поводження з дітьми в ліцеї, вживати заходи, необхідні для їх усунення або мінімізації;
- враховувати ризики насильства та жорсткого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників закладу освіти.

3.2 Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорсткого поводження з дітьми:

- організувати доступні та безпечні способи повідомлення про випадки насильства та жорсткого поводження з дитиною;
- оперативно реагувати за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорсткого поводження з дітьми.

3.3 Заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорсткого поводження з дітьми:

- організувати тренінги, інші навчальні заходи для педагогічних працівників та інших фахівців, які контактують з дітьми;
- організувати інформаційні сесії для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучати батьків, інших законних представників дитини (проводити батьківські збори, розповсюджувати інформаційні матеріали).

3.4 Заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- забезпечити регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збирати інформацію для зворотного зв'язку (проводити анкетування дітей, батьків, працівників);
- аналізувати інциденти (вивчати випадки насильства для запобігання повторенню).

3.5 Заходи з інформування:

- розміщувати інформаційні матеріали (плакати, брошури із контактами служб допомоги, контактні номери телефонів для анонімного звернення) у доступних місцях для дітей та їхніх законних представників.

- забезпечити функціонування механізму подання повідомлень, який передбачатиме:

- інформування учасників освітнього процесу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;

- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.

4. Повноваження та обов'язки керівника закладу освіти

4.1 Керівник закладу освіти затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, є відповідальним за його реалізацію, оприлюднення та ознайомлення з ним своїх працівників *(до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи)*;

4.2 забезпечує здійснення заходів із ознайомлення педагогічних працівників, інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;

4.3 розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження,

4.4 забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;

4.5 невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;

4.6 сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

4.7 забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, педагогічних працівників ліцею з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

4.8 взаємодіє зі службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

5. Порядок реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми

У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною педагогічні працівники ліцею зобов'язані:

5.1 вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

5.2 надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

5.3 повідомити керівнику ліцею, класному керівнику та одному із законних представників дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники є кривдниками дитини), яка вчинила насильство та яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення відповідних ознак.

6. Інформування учасників освітнього процесу з матеріалами з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження здійснювати шляхом:

6.1 розміщення на інформаційних стендах у приміщенні ліцею, розповсюдження серед учасників освітнього процесу у формі буклетів (листівок);

6.2 надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному сайті ліцею та його сторінках у соціальних мережах;

7. Заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

7.1 організовувати тренінги, інші навчальні заходи для педагогічних працівників та інших фахівців, які контактують з дітьми;

7.2 організовувати інформаційні сесії для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);

7.3 залучати батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів).

8. Заходи з моніторингу та оцінки виконання положення:

8.1 проводити регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

8.2 збирати інформацію для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу);

8.3 аналізувати виявлені інциденти (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

9. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладах освіти:

9.1 налагодити співпрацю зі службою у справах дітей, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками ювенальної

превенції Національної поліції України, громадських інституцій;

9.2 розробити плани роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

10. Прикінцеві положення

10.1 Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в Ужгородському ліцеї імені В.С. Гренджі-Донського схвалюється педагогічною радою, затверджується наказом директора і є обов'язковим до виконання всіма учасниками освітнього процесу.

ФОРМА

первинного повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо дитини
в Ужгородському ліцеї імені В.С. Гренджі-Донського
Ужгородської міської ради Закарпатської області

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

✓ дитина з інвалідністю;

✓ дитина-сирота;

✓ дитина, позбавлена батьківського піклування;

✓ інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

- тілесні ушкодження;
- страх, уникання контакту;

- розповіді про образи/тиск;
- інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- поінформовано відповідальну особу закладу;
- поінформовано батьків/інших законних представників;
- поінформовано службу у справах дітей;
- поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- інше: _____.

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

(дата)

Журнал безпеки
реєстрації внутрішнього інциденту

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок наси́лства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис від- повідальної особи
---------------------	---	--------------------------	---------------	-------------------	-------------	-------------------------------------

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

АНКЕТА
анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування в Ужгородському ліцеї ім. В.С.Гренджі-Донського?

☐ так, завжди;

☐ інколи;

☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

☐ з повагою;

☐ байдуже;

☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із педагогічних працівників Ужгородського ліцею ім. В.С. Гренджі-Донського, , інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

☐ так;

☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

☐ так;

☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше в Ужгородському ліцеї імені В.С. Гренджі-Донського (відкрите поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.
